

Олена В'ячеславівна ДЖАФАРОВА,

*професор кафедри поліцейської діяльності
та публічного адміністрування факультету № 3
Харківського національного університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор;*

Сергій Олександрович ШАТРАВА,

*завідувач науково-дослідної лабораторії
з проблем досудового розслідування
Харківського національного університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор*

ДЕЯКІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ ВИКРИВАЧА У ПРОВАДЖЕННІ У СПРАВАХ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПОВ'ЯЗАНІ З КОРУПЦІЄЮ

Все більше громадян розуміють, що повідомляючи про корупцію вони змінюють суспільство, створюють реальні зміни, які є важливими як під час війни, так і для подальшої відбудови України. Так, частка громадян, готових повідомляти про факти корупційних проявів, минулого року зросла до 10% серед населення і до 23% серед бізнесу [1].

На сьогоднішній день національне законодавство відповідає міжнародним практикам та стандартам захисту викривачів, а також щодо створення дієвих правових механізмів реалізації законодавства про захист викривачів, у тому числі в частині здійснення щодо них заходів безпеки. В той же час, актуальним залишається питання щодо реалізації адміністративно-правового статусу викривача у провадженні в справах про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією.

Безпосереднє звернення до 172-8 КУАП надає можливість стверджувати, що викривачем в справах про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією визнається особа, зазначена у статті 1 Закону України «Про запобігання корупції», тобто є фізична особа, яка за наявності переконання, що інформація є достовірною, повідомила про можливі факти пов'язаних з корупцією правопорушень, вчинених іншою особою, якщо така інформація стала їй відома у зв'язку з її трудовою, професійною, господарською, громадською, науковою діяльністю, проходженням нею служби чи навчання або її участю у передбачених законодавством процедурах, які є обов'язковими для початку такої діяльності, проходження служби чи навчання [2; 3]. Виходячи із законодавчого визначення поняття «викривач» стає логічно зрозумілим, що існують певні умови, за сукупності яких особа буде викривачем: по-перше, особа повинна перебувати у певних відносинах, пов'язаних із трудовою, професійною, господарською, громадською,

науковою діяльністю, а також під час проходженням служби чи навчання або участю у передбачених законодавством процедурах; по-друге, особа має переконання, що інформація є достовірною; по-третє, повідомлення повинно містити фактичні дані, що підтверджують можливе вчинення правопорушення та можуть бути перевірені.

Крім того, наявність у викривача внутрішнього переконання, що інформація є достовірною – це суб'єктивне відчуття впевненості особи в правдивості інформації, яку вона повідомляє, про можливі факти вчинення корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення, що базується на її життєвому/професійному досвіді, сукупній оцінці об'єктивності джерела та змісту такої інформації. При цьому достовірність інформації – її властивість встановлювати реальну наявність фактичних даних про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону, а також суб'єктивне сприйняття інформації такою, що відповідає дійсності і є правдивою [4, с. 9].

Отже, аналіз норм чинного законодавства надає можливість вказати, що викривачем, який здійснив повідомлення у справах про адміністративні правопорушення, вважається особа, яка повідомила про такі адміністративні правопорушення:

- порушення обмежень щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності (стаття 172-4 КУпАП);
- порушення встановлених законом обмежень щодо одержання подарунків (стаття 172-5 КУпАП);
- порушення вимог фінансового контролю (стаття 172-6 КУпАП);
- порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів (стаття 172-7 КУпАП);
- незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових або інших визначених законом повноважень (стаття 172-8 КУпАП);
- порушення встановлених законом обмежень після припинення повноважень члена Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (стаття 172-8-1 КУпАП);
- невжиття заходів щодо протидії корупції (стаття 172-9 КУпАП);
- порушення заборони розміщення ставок на спорт, пов'язаних з маніпулюванням офіційним спортивним змаганням (стаття 172-9-1 КУпАП);
- порушення законодавства у сфері оцінки впливу на довкілля (стаття 172-9-2 КУпАП) [2].

Важливо також вказати, що адміністративне стягнення за вчинення правопорушення, пов'язаного з корупцією, може бути накладено протягом шести місяців з дня його виявлення, але не пізніше двох років з дня його вчинення [2]. Ключовим в цьому аспекті є те, якщо особа повідомляє після того як сплине термін накладення адміністративного стягнення, особа все одно набуває статусу викривача [5].

З метою вдосконалення адміністративно-правового статусу викривача у провадженні в справах про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією постає необхідним забезпечення відповідної злагодженої координації між органами, уповноваженими на забезпечення захисту викривачів; підвищення рівня правового захисту викривачів; сприяння у забезпеченні надання викривачам психологічної допомоги тощо.

Список бібліографічних посилань

1. Новіков О. Викривачі корупції в Україні: успіхи та виклики. URL: <https://nazk.gov.ua/uk/bez-kategoriyi/sogodni-vykrivannya-dlya-ukrayintsiv-staye-zvychnoyu-spravoyu-yak-shhodo-koruptsiyi-tak-i-shhodo-rosijskyh-tankiv-ta-kolaborantiv-oleksandr-novikov-pid-chas-konferentsiyi-vykrivachi-koruptsiyi-v-ukray/>. (дата звернення: 29.09.2022).

2. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/80731-10>. (дата звернення: 29.09.2022).

3. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1700-18>. (дата звернення: 29.09.2022).

4. Щодо роботи з викривачами для уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) з питань запобігання та виявлення корупції : практ. посіб. / С. Деркач, О. Карпова, О. Леончук, В. Луцик. Київ : НАЗК, 2021. 116 с.

5. Щодо правового статусу викривача у провадженні про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією : роз'яснення НАЗК від 09.12.2020 № 11. URL: <https://wiki.nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2020/12/Vykrivach-KUpAP.pdf>. (дата звернення: 29.09.2022).

Одержано: 30.09.2022

Ганна Геннадіївна ДОВГОПОЛОВА,

*доцент кафедри гуманітарних дисциплін Сумської філії
Харківського національного університету внутрішніх справ,
кандидат педагогічних наук, доцент*

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ СУСПІЛЬСТВА

Невід'ємною частиною правової культури у сучасному цивілізованому світі є академічна доброчесність. Вона відіграє надзвичайно важливу роль у науковому світі, у науковому середовищі, серед викладачів та студентів.

Глобалізація та розвиток сучасних технологій, швидкі зміни в онлайн-освіті розширили можливості для досліджень у всіх галузях науки. Проте разом із величезними можливостями, які відкриває глобалізація, це явище призвело до появи порушень фундаментальних цінностей наукових досліджень, плагіату, шахрайства, порушень етики досліджень та інших проявів академічної недоброчесності.